

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats

Varför har Egypten inte demokratiserats?

En fallstudie om bakomliggande orsaker till den haltande demokratiseringsprocessen

Författare: Elie Akouri
Handledare: Per Strömblad
Examinator: Yonhyok Choe
Termin: VT17
Ämne: Statsvetenskap
Nivå: Kandidat
Kurskod: 2SK30E

Abstract

This paper is designed to analyse the situation regarding the attempt to implement democracy in Egypt and why it failed. Theories regarding democratic transition and consolidation is acting as scientific instruments to carry out this case study. This essay directs its focus on several key factors that has contributed to the prevention of democratic reforms. The theory concerning path dependence is used to compliment the remaining theories to distinguish vital historic aspects to this issue. Key factors such as the Muslim brotherhood, the Egyptian military and regime, as well as the liberal movement is examined in this paper to illuminate their respective contribution to this situation.

The conclusion of this paper focuses on the military, unwilling to surrender its power, along with the religiously fundamental brotherhood, growing rapidly. A democratic transition was in the making, only to be shut down by the military, regaining its former power. Although chaotic and military-biased reforms continued, they were far from democratic. Because of all the key factors not sharing any political ideals, the situation has come to an abrupt halt regarding a democratisation process. The democratic ideal has become worn among the protestors and another try at a democratic transition is far from reality.

Nyckelord

Egypten, demokratiseringsprocess, arabiska våren, transition, konsolidering, path dependence, Mubarak, Morsi

Tack

Jag vill rikta ett stort tack till min handledare Per Strömblad för alla givande diskussioner och allt stöd.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Introduktion	1
1.2 Problemområde	2
1.3 Syfte och frågeställningar	4
1.4 Avgränsningar	4
2 Metod och material	5
2.1 Metod	6
2.2 Material	7
3 Teorier	8
3.1 Demokratisk transition och konsolidering	8
3.2 Path dependence	11
3.3 Tidigare forskning	12
3.4 Operationalisering	12
4 Analys	13
4.1 Sadat, Mubarak och demokratins grundstenar i Egypten	13
4.2 Liberalismens fotfäste i Egypten	15
4.3 Den arabiska vårens effekt	16
4.4 Det Muslimska brödrskapet och det civila samhället	21
4.5 Morsis avsättande, maktspelet och demokratiseringsförsöket	25
4.6 Resultatanalys av Egyptens demokratiseringsförsök utifrån transitionskriterierna	31
5 Slutsatser	34
5.1 Diskussion	35
Referenser	36

1 Inledning

1.1 Introduktion

Legitimerar ett demokratiskt val en ledare oavsett ledarens odemokratiska värderingar? Denna fråga brottas Mohammad Fazlhashemi med i sin bok *Den arabiska våren*, precis som detta arbete brottas med (Fazlhashemi, 2013).

Den brittiska journalisten Robert Fisk, som har varit aktiv i Mellanösternområdet sedan 1976 å The Independents vägnar, har beaktat Egypten under den senare tiden och som Fisk beskriver så förkroppsligar Egypten vad som gick fel med den arabiska våren. Under de fyra år som den revolutionära andan präglade Egypten beskriver Fisk läget som att man har fulländat en cirkel. En cynisk militärregim översköldes av vad Fisk kallar för populistisk idealism, presidenten störtades, demokratiska val hölls och en ny president valdes. Efter detta så utspelade sig, enligt Fisk, en förutsägbar tragedi. En motsatt revolution började gro fram, korrupktion och missnöje gjorde att den nya presidenten fängslades och den gamla militärregimen återtog sitt forna grepp om landet (Fisk, 2016).

Frilansjournalisten Hassan F. Abdalla, med rötter i Egypten, beskriver i sin bok *Media, Revolution and Politics in Egypt* att massiva protester inleddes 2011 som sviter av den arabiska våren mot den då sittande presidenten Hosni Mubarak i Egypten. Detta gick så långt till att Mubarak avsattes som president och makten tillföll temporärt i militärens händer och Mohamed Hussein Tantawi blev de facto president. Följden av detta blev att det startade en demokratiseringsprocess där ett fritt presidentval skulle hållas och efter tafatta försök till demokratisering så valdes Mohamed Morsi till president. Detta var dock inte helt oproblemiskt då han var ledaren av det Muslimska brödrskapet, vilket är en organisation som har motarbetats av den egyptiska militären. När Morsi valdes till president så ogiltigförklarade militären det nyvalda parlamentet, vilket Morsi bortsåg ifrån och tillät ändå parlamentet hålla möten (Hassan, 2015).

Protesterna började växa och ett förslag om ett dekret från Morsi fick bägaren att rinna över. Dekretet innebar att Morsi skulle stärka sin egen maktposition samt försvaga demokratin. Detta gjorde att militären tillslut avsatte Morsi genom en statskupp efter ungefär ett år vid makten. Militären satte sedan in en tillfällig president igen för att

efter ett tag hålla ett presidentval. Den dåvarande överbefälhavaren Abdel Fattah el-Sisi avgick sedan från sin militära ställning som ledare över de egyptiska styrkorna och ställde upp i valet. 2014 blev el-Sisi vald till president (Hassan, 2015).

1.2 Problemområde

I och med den arabiska våren som så växte missnöjet gentemot den dåvarande egyptiska presidenten Hosni Mubarak. Han misstänktes för korruption och ställdes senare inför rätta med anklagelser om att han beordrat dödande av demonstranter (Hassan, 2015). Detta banade vägen för en demokratiseringsprocess i landet men som senare stötte på olika hinder och nådde aldrig en fulländad implementering.

Demokratiseringen av Egypten har ställts inför flera utmaningar under processens tid. Professorn Mohammed Zahid och författaren till boken *Muslim Brotherhood and Egypt's Succession Crisis* beskriver brödraskapet som ett av dessa hinder. Morsi, ledare för det Muslimska brödraskapet, blev folkvald för att senare bli avsatt genom en statskupp ledd av militären. Detta kan man därför se som ett tillbakasteg i demokratiseringen. Morsi själv hade en extrem religiös bakgrund och präglades av brödraskapets hierarki, vilket heller inte samspelade med de demokratiska kraven (Zahid, 2010). Detta blir ett slags dilemma angående de demokratiska värderingarna. Huruvida agerandet utifrån dessa aktörer var demokratiska eller inte kan diskuteras, speciellt utifrån militären, som är nära förankrad med staten.

Den problematik som uppenbarar sig i och med Egyptens inblandning av den arabiska våren är varför inte landet demokratiserades efter detta och vilka hinder som gjorde detta omöjligt. Syftet med den arabiska våren var att demokratisera arabländerna. Vissa länder, som exempelvis Tunisien lyckades med detta, medan andra länder som Egypten ställdes inför för stort motstånd och klarade inte av en demokratisering. Varför jag väljer att utgå ifrån tesen om att Egypten inte har demokratiseras är på grund av olika skeenden. Det finns olika områden som är intressanta att följa i och med demokratiseringsprocessen. Det främsta området att utforska under lupp är om det var demokratiskt av militären att föra en statskupp mot Morsi och bojkotta det nya parlamentet, vilket senare gjorde att Morsi blev avsatt. En annan aspekt är om det ens var demokratiskt att låta Morsi ställa upp i presidentvalet med tanke på den icke-demokratisk bakgrund han besatt. Slutligen så spekuleras det även att demokratin

försvagades ytterligare när el-Sisi, tidigare överbefälhavare för militären, kandiderade och vann det senaste presidentvalet. Egypten var dock även ett av länderna som undvek inbördeskrig, vilket sett till resterande länder inblandade i den arabiska våren är till fördel för att fullfölja en demokratisering. Det finns många problematiska aspekter att fördjupa sig i inom detta område och med en fallstudie vill jag ta reda på vad dessa innebar för landets demokratiska process, samt politiska arena, i och med de olika aktörerna som har utövat sin makt under denna tid i Egypten.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att få en djupare förståelse om varför inte Egypten kunde demokratiseras trots den följande revolution som ägde rum i samband med den arabiska våren. En djupare teoretisk analys kommer även att presenteras i förhållande till de bidragande faktorer eller hinder som gjorde att demokratiseringen inte kunde fullföljas. Denna analys kommer att präglas av teorierna om demokratisk transition och konsolidering, som presenteras på ett djupare plan i nästa kapitel. Dessa faktorer kommer även lyftas fram ur ett kortsiktigt historiskt perspektiv i förhållande till dess relevans genom teorin om *path dependence*, vilket också kommer att presenteras senare. Faktorernas betydelse kommer att vävas in i en tidslinje där flera faktorer kommer att analyseras. Exempelvis Mubaraks maktutövning, hans avsättande och Morsis vinst i presidentvalet, men även avgörande faktorer som statskuppen mot just Morsi och tiden efter det.

Jag har valt att presentera två frågeställningar som ringar in de områden som denna fallstudie ska försöka att analysera. Dessa frågeställningar hjälper mig att besvara detta arbetets syfte. De potentiella frågeställningarna är följande:

- *Vilka huvudsakliga hinder har demokratiseringsprocessen i Egypten stött på?*
- *Hur har dessa hinder påverkat demokratiseringsprocessen utifrån teorierna om demokratisk transition och konsolidering?*

Den första frågeställningen låter mig analysera de hinder eller aktörer som jag vill bearbeta och lyfta fram. Den andra frågeställningen är en fortsättning på den första där dessa faktorer sedan kan analyseras vidare utifrån mina teorier och se hur dessa faktorer har bidragit till ett motarbetande av demokratiseringsprocessen.

1.4 Avgränsningar

Det område som detta arbete fokuserar kring kan analyseras på olika sätt. Jag har valt att analysera situationen utifrån mina teorier berörande demokratisk transition och konsolidering där fokus läggs på demokratiseringsprocessen och även teorin om *path dependence* som en stödteori till de resterande för att kunna urskilja ett historiskt påverkande perspektiv. Detta innebär alltså att jag följer en någorlunda kronologisk historisk ordning i och med att jag fokuserar på väsentliga historiska milstolpar, som på

något sätt har bidragit eller påverkat faktorerna och den demokratiseringsprocess som Egypten upplevde efter den arabiska våren. Jag väljer även att avgränsa mig i förhållande till de huvudaktörerna som varit mest frekventa i min empiriska analys, då jag väljer att lyfta fram aktörer som presidentskapet, det Muslimska brödrskapet militären, nyliberaler. Jag låter dock inte revolutionärerna ta lika stor plats i och med att det är en så pass bred grupp med varierande åsikter. Självklart så låter jag denna grupp fortfarande att genomsyra arbetet men på en inte lika substantiell nivå.

Jag har heller inte valt att fokusera på huruvida Egypten uppfyller demokratikriterier eller någon demokratimätning då jag argumenterar för att det är mer intressant att följa Egyptens första steg mot en demokratisk transition och konsolidering i och med att demokrati är ett så pass nytt fenomen för de egyptiska medborgarna.

2 Metod och material

Jag kommer även att använda mig av Joakim Ekmans bok *Demokratiseringsprocesser* där han frekvent refererar till professorerna Juan Linz och Alfred Stepan vad gäller demokratisk transition och konsolidering. Jag har därför tagit hjälp av dessa professorernas egna publikationer i form av böckerna *Problems of Democratic Transition and Consolidation* och *Democratization Theory and the "Arab Spring"*. Genom detta så har jag kunna tyda det omlopp som Egypten har genomgått. Jag kommer att fokusera på den demokratiska transition som beskrivs som själva övergången till en demokrati. Jag har även tänkt analysera fallstudien utifrån demokratisk konsolidering, vilket klassas som institutionaliseringen av transitionen, för att bekräfta min tes om att en demokrati inte har växt fram i Egypten och eventuellt hur långt processen nådde fram. Jag har även valt att använda professorerna Raghu Garud och Peter Karnøes tankar kring teorin om *path dependence* i deras bok *Path Dependence and Creation*. De teorierna jag har valt att använda kommer att fungera som vetenskapliga instrument för att kunna bedöma Egyptens väg mot en demokratiseringsprocess.

2.1 Metod

För detta arbete har jag valt att använda fallstudie som metod, mer detaljerat en kvalitativ fallstudieanalys. Denna metod låter mig fokusera på det särskilda fallet Egypten och landets försök mot en demokratisering och processen på vägen ledandes dit. Detta är som sagt mer specifikt en kvalitativ fallstudie, då jag använder avgörande empiri som bakgrund och för grunden till slutsatserna. Genom detta kommer arbetet att analysera hur demokratiseringsförsöket utspelade sig på ett djupare plan.

Som beskrivet i boken *Metodpraktikan* så är en fallstudie i grunden en jämförande metod. Detta eftersom varje gång man för in en ny variabel med värde så blir det ett jämförande arbete. Flera analysenheter gör därför ett arbete till en jämförande studie. Vidare i *Metodpraktikan* så diskuteras fenomenet om vad som klassas som en jämförande studie och en fallstudie. Detta är inget problem om man ser till vad boken vill formulera. Det är svårt att avgöra hur olika undersökningar ska klassificeras gällande de ovannämnda alternativen. Det är alltså väldigt liten skillnad mellan dessa (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012).

Vad gäller villkoren för en jämförande studie som nämns i boken så måste olika variabler av värde ingå i studien, vilket är ganska svårfrånkomligt om man väljer att tyda boken. Det finns även två typer av fallstudie, jämförande- och en mer traditionell fallstudie. Den traditionella faller in i kategorin av begränsade variabler, då man väljer att undersöka ett specifikt fall. Jag väljer i detta fall att fokusera kring ett specifikt fall, Egypten, men väljer även att undersöka olika aspekter av det, vilket skulle kunna kategorisera detta arbete som en jämförande fallstudie (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, & Wängnerud, 2012). Forskaren Robert K. Yin tydliggör dock i sin bok *Fallstudier* att en *enfallstudie* endast innehåller ett fall men kan innehålla flera analysenheter, till skillnad från en *flerfallstudie*, som innehåller flera fall med olika variationer av analysenheter (Yin, 2007).

Yin fortsätter att förklara skillnaderna någorlunda tydligare och skriver att fallstudier är en metod som används för att besvara frågor som *hur* och *varför*, i fall som man inte har någon direkt kontroll över situationen. En fallstudie går ut på att samla så mycket material och empirisk fakta om just ett specifikt område och utifrån det analysera

innehållet på ett djupare plan. Genom att utgå från Yins hänvisande av forskningsfrågor uppfyller detta arbete det genom att ställa den centrala frågan om just *varför* demokratiseringsprocessen inte lyckades samt *hur* dessa hinder har påverkat demokratiseringsprocessen. För att fortsätta på spåret kring insamlat material så menar Yin att detta lägger grunden för det specificerade område som man i förväg redan banat väg för (Yin, 2007).

Yin framhäver även fem olika grunder för en enfallstudie. Den första grunden handlar om prövningen av fallet gentemot teorierna. Genom teorierna så har man tydliggjort hypoteser som har större chans att uppfyllas i ett enskilt fall. Detta kan sedan avgöra om hypoteserna kan bekräftas som korrekta eller om man kan dra någon annan slutsats av de tidigare bearbetade hypoteserna. Den andra grunden riktar sig mot att en enfallstudie blir antingen *unik* eller *extrem*. Detta kan man koppla till detta arbete då Egypten har en unik ställning gentemot de resterande arabländerna samt en unik uppsättning av förutsättningar för en demokratisering. Den tredje grunden agerar som en motpol mot den föregående grunden då den beskriver det *typiska fallet*. Det innebär att kunna beskriva fallet eller det problematiska i form av en mer relaterande och vardaglig anda (Yin, 2007).

Den fjärde grunden handlar om själva avslöjandet av fallet. Här handlar det om att analysera ett tidigare utforskat fall och kunna dra slutsatser utifrån det. Den sista och femte grunden handlar om *longituditet*. Det vill säga att man analyserar ett fall utifrån flera historiska tidpunkter. Yin fortsätter att beskriva hur en specifik teori ska kunna implementeras för att visa hur förändringar har skett över tid (Yin, 2007). I mitt fall så tillåter teorin kring *path dependence* mig att fullfölja just detta.

Precis som lektorn Bill Gillham beskriver i sin bok *Case Study Research Methods* så möjliggör en kvalitativ fallstudie olika saker, bland annat att följa en analys i processen för att sedan se ett utfall, som i detta arbete (Gillham, 2000).

2.2 Material

Vad gäller material i frågan om en fallstudie så menar Yin att materialet kan variera från olika typer av insamlad data. Allt från skriftliga källor, intervjuer och observationer är väsentligt för en fallstudie. Han skriver även att varje forskare måste veta vilka typer av

material som passar in i varje specifik undersökning, beroendes på vilken metod som används (Yin, 2007).

I detta fall så kommer jag att använda mig mycket utav skriftliga källor, i form av vetenskapliga böcker, artiklar och andra dokument som kan klassas som väsentliga för detta arbete. Jag kommer även försöka nischa dessa ytterligare med diverse webbaserade artiklar om respektive aktör. I många fall vad gäller vetenskapliga artiklar och rapporter så har dessa forskare oftast utgått ifrån diverse teorier, som ibland har samspelat med detta arbete. Detta ger mig fortsatt stöd för arbetet då flera redan har börjat spekulera kring sina analyser och därför kan jag med hjälp av detta precisera mig i ämnet och lyfta fram områden som har varit väsentliga för Egyptens demokratiseringsprocess.

3 Teorier

3.1 Demokratisk transition och konsolidering

Vad gäller de teorier som kommer att presenteras för detta arbete, så har jag valt att använda just Juan Linz och Alfred Stepan's teorier kring demokratisk transition och konsolidering för att kunna tolka min empiri, samt att ge belägg för de slutsatser som jag sedan kommer att presentera. Jag kommer även att använda mig av teorin berörandes spårberoende, eller det engelska uttrycket *path dependence* som används mer frekvent. Denna teori tillåter mig att ta reda på historiska avsnitt som präglat eller satt grunden för mina presenterade aktörer. Genom denna teori skapas också ofta kopplade kedjereaktioner till detta som innebär just en mer präglad bild av aktören.

Teorin, eller begreppet demokratisk transition är sedan tidigare ett omdiskuterat ämne. I och med att man inte kunnat tydliggöra vad begreppet innebär, så finns det olika definitioner och förklaringar av begreppet. Den grundläggande definitionen som görs i litteraturen är huruvida man övergår från regimstyper, antingen från en icke-demokratisk till en demokratisk, eller vice versa. Vissa definitioner av detta begrepp säger dock att man alltid ska övergå till en demokratisk form. *Metodpraktikan* framhäver dock även de två forskarna Guillermo O'Donnell och Philippe Schmitter som menar på att en transition kan gå åt båda hållen. Dessa forskare tydliggör även att en

transition innebär helt enkelt att en auktoritär regim övergår till något annat. Vad övergången tenderar att utfalla i kan vara allt från ett mer demokratiskt styre eller en annan form av auktoritärt styre (Ekman, Linde, & Sedelius, 2014).

En annan definition av begreppet transition är presenterad av Juan Linz och Alfred Stepan. Den innebär att någon form av överenskommelse mellan olika aktörer har blivit nådd angående politiska processer som ska välja en ny regering, som är vald enligt demokratiska principer. Transitionen fulländas när den nya regeringen har den reella makten att stifta nya policys samt inte behöver dela med sig av makten till andra organ, enligt demokratiska principer (Ekman, Linde, & Sedelius, 2014).

Vad gäller demokratisk konsolidering så är även detta ett begrepp som visat sig vara svårt att tyda och att ge en tydlig definition. Om man väljer att följa O'Donnell och Schmitters definitioner så består en demokratisk transition av två olika faser. Den första är sedan tidigare diskuterad och den andra kallas för demokratisk konsolidering. Detta begrepp innebär en fas där implementeringen av de nya demokratiska reformerna har börjat florera. Denna fas utspelar sig därför efter skiftet av reformer då de nya reformerna har installerats. Demokratisk konsolidering är därför ett begrepp som definierar stabiliteten, effektiviteten och långvarigheten hos de nya reformerna, alltså institutionaliseringen. Till skillnad från den demokratiska transitionen som lägger grunden i en demokratisk process genom att introducera nya ramverk som lagstiftning, valsysteem och landets konstitution. I en demokratisk konsolidering är de politiska aktörerna redan väl medvetna om det nya ramverket och här handlar det istället att installera och implementera detta i landet. Det klassas därför som en oerhört komplex process. En viktig aktör till detta är medborgarna, som nämns i boken. Konsolideringen berör medborgarna eftersom uppgiften är att förmedla och rota fast det nya ramverket hos medborgarna, för att inte falla tillbaka i civil olydnad (Ekman, Linde, & Sedelius, 2014).

För att sedan tydligt konkretisera tanken om den demokratiska transitionen och hur teorin samspelar med detta arbete har jag valt att använda fem olika kriterier. De som Linz och Stepan menar är väsentliga för att en transition ska fulländas (Linz & Stepan, 1996). Jag har dock valt att i presentationen av kriterierna, anpassa dessa gentemot den relevanta egyptiska situationen som detta arbete specificerar sig i.

- a) Den egyptiska militären och regimen är övertygad om att demokrati är ett övertygande politiskt system, jämfört med dess tidigare erfarenheter och är villiga att skydda processen.
- b) Alla olika aktörer ska vara inkluderade i processen som bereder och implementerar nya institutioner.
- c) Den egyptiska militären ska gynnas mer av att överlämna makten i syfte om en demokratisering än att behålla den.
- d) De nya politiska institutionerna ska se till att en minoritet som det Muslimska brödrskapet inte kan erhålla den absoluta makten och att kompromisser och samarbete mellan politiska grupper ska uppmuntras och existera.
- e) Att det ska finnas tolerans och förståelse mellan militären, de nya liberalerna och brödrskapet och att deras vilja att genomföra demokratiseringsprocessen ska vara prioriterad framför att fokusera på vad som skiljer de olika grupperna åt (Linz & Stepan, 1996).

Dessa kriterier inom demokratisk transition kommer att präglade detta arbete i den mån att varje enskilt kriterium ska studeras och analyseras utifrån Egyptens situation. Därefter kan slutsatser dras om huruvida en demokratisk transition har uppnåtts eller inte och i vilken grad.

Den demokratiska konsolideringen är som tidigare nämnt också ett begrepp som saknar egentlig konsensus. Däremot kan man urskilja de dimensioner som framhävs mest och som nästan alltid nämns. Vad som framhävs här är stabiliseringsaspekten, som tillsammans med aspekter berör institutionalisering och legitimering av den nya institutionen. Därför kan man beskriva den demokratiska konsolideringen som implementeringen av en demokratisering och vad det innebär (Ekman, Linde, & Sedelius, 2014).

Dessa två begrepp eller teorier ger en tydligare bild av arbetets riktning. De lägger även grunden till den operationalisering som jag kommer att inleda med hjälp av teorierna som utgångspunkt och Egyptens situation som empirisk fallstudie.

3.2 Path dependence

Till detta arbete har jag även valt att använda mig av teorin kring *path dependence*, eller spårberoendet. Denna teori har främst utvecklats av ekonomhistoriker, som med hjälp av denna teori försökt finna olika orsaker till ekonomisk stabilitet, eller förändringar genom historien. Denna teori har sedan utvecklats och används mycket inom samhällsvetenskapen. Professorerna Raghu Garud och Peter Karnøe liknar denna teori med kaosteorin där vissa händelser skapar en slags kedjereaktion, som slutligen blir en avgörande orsak till en framtida förändring. Garud och Karnøe delar upp denna teori i *path dependence* och *path creation*. Jag väljer dock att enbart fokusera på den tidigare nämnda delen av teorin. Det går även att argumentera för att detta är två olika teorier med kopplingar till varandra (Garud & Karnøe, 2001).

Det finns distinkta skiljelinjer vad gäller teorin. Processer delas in i vikten av *ergodicitet*, vilket är processer som inte påverkats av tidigare orsaker, medan processer som präglas av *icke-ergodicitet* inte följer ett förutspått samband, utan påverkas av tidigare orsaker. Själva teorin delas dock upp i dessa olika grader. Den första innebär att det finns en känslighet vad gäller tidigare skeden men det behöver inte innebära en ineffektivitet. Den andra graden av teorin innebär att det finns känslighet och ineffektiva resultat som är svårförändrade, men går att förändra. Den tredje och sista graden av *path dependence* innebär inte en ständig känslighet som ofta kopplas till misslyckande men att de ineffektiva resultaten inte längre går att förändra, oavsett åtgärder. I boken beskrivs hur Liebowitz och Margolis argumenterar att den tredje graden av *path dependence* är den enda graden som krockar med modellen om rationellt beteende eller tänkande, där utfallen ofta kan bli förutspådda och effektiva (Garud & Karnøe, 2001).

En kritik ofta ställd till denna teori handlar om huruvida det är möjligt att kunna förutspå något genom teorin. Kritiken handlar därför om hur *path dependence* är mer ett rent teoretiskt ställt ramverk och är svårt att applicera i något konkret sammanhang. Boken beskriver dock att ur de flesta fallen så går det inte att förutspå förloppet eller resultatet av situationen, men i mindre situationer som kretsar kring teorin går det att kunna förutspå vilken riktning situationen är på väg att luta åt. Denna kritik må vara ett legitimt argument mot teorin, men som inte berör mig då förloppet är så pass långt in i sitt skede och att jag heller inte behöver kunna förutsäga utfallet (Garud & Karnøe, 2001).

3.3 Tidigare forskning

Inom området tidigare forskning så har jag utgått ifrån två vetenskapliga uppsatser kring samma ämne fast om andra länder som också influerades av den arabiska våren. Ett arbete om demokratiseringsförsöken i Tunisien, respektive Libyen och ett om varför inte Syrien klarat av demokratiseringen. Dessa agerar inspiration samt ger mig kunskap om vilka områden som kan vara väsentliga att lyfta fram i förhållande till demokratiseringsförsök av länder i Mellanöstern och Nordafrika när man gör en fallstudie. En av författarna är Olof Möller och hans arbete berörande den komparativa forskningen kring Libyen och Tunisien har agerat mer inspiration, medan den andra författaren Mohammad Shamos undersökning om demokratiseringen av Syrien blir mer ett föredöme i förhållande till denna undersökning. Han väljer att lyfta fram vissa delar av samhället som är vitala, men inte alltid självklara, vilket har inspirerat mig till att följa det mönstret.

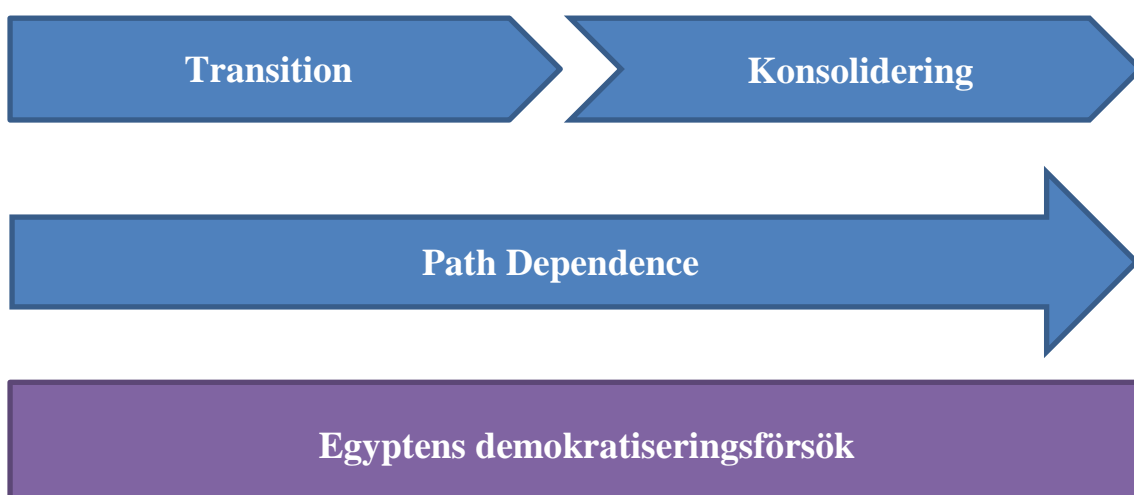
3.4 Operationalisering

I och med att jag har valt att undersöka varför inte Egypten genomförde sin demokratiseringsprocess efterföljande den arabiska våren så blir operationaliseringen en vital del av undersökningen. Detta begrepp beskriver den vetenskapliga övergången från teori till empiri och den konkreta implementeringen av teorier i analysen.

I denna analys vill jag undersöka varför inte Egypten har fulländat sin demokratiseringsprocess utifrån Linz och Stepan's teorier om demokratisk transition och konsolidering. Genom detta ska jag analysera vilka krav som uppfyllt och inte uppfyllts i förhållande till teorierna och se till vilka aspekter som Egypten har avvikit ifrån. Genom att analysera dessa kriterier gentemot den empiriska situationen så kommer detta arbete kunna ge en mer detaljerad och konkret bild av den egyptiska demokratiseringsprocessen. Transitionen, som måste genomföras för att det ska kunna existera någon demokratisk konsolidering, kommer att visa mer detaljerat huruvida Egyptens förhållande gentemot en demokratiseringsprocess ser ut. Detta kommer sedan att vara avgörande för att kunna svara på de frågeställningar som är presenterade.

Användandet av *path dependence*-teorin ger mig ytterligare en dimension i att tydliggöra aktörernas specifika roller i situationen. I och med att detta arbetes egentliga

fokusområde utspelar sig under den arabiska våren så låter *path dependence*-teorin mig att lyfta fram historiska beslut och händelser som har präglat den mer aktuella politiska agendan och som jag anser är relevant att lyfta fram. Här väljer jag att presentera en figur som återigen tydliggör huruvida jag har valt att operationalisera mina teorier i förhållande till den empiriska väg jag valt att analysera.

4 Analys

4.1 Sadat, Mubarak och demokratins grundstenar i Egypten

Konceptet islam inom den politiska arenan är ett högst viktigt område för detta arbete. Den israeliska diplomaten David Govrin beskriver den ideologiska betydelsen för arabvärlden i sin bok *The Journey to the Arab Spring*. Egypten består främst av sunnimuslimer, vilket är en av två huvudgrupper inom islam. Det centrala här är religion och dess troende befolkning. Förhållningssättet består därför bara av religiös övertygelse och inte av härkomst eller språk. Den muslimska politiska arenan begränsar sig därför inte efter nationsgränser (Govrin, 2014).

När det Andra världskriget tog slut gick världen in i en nya era som skulle kallas för Kalla kriget. Arabvärlden påverkades något oerhört av detta. Malcolm Kerr, som Govrin refererar till, kallade det för *Det arabiska kalla kriget*. Detta var en hänsynslös period där de båda sidorna präglades av radikalkapitalister i den ena ändan och konservativa

anhängare till monarkin i den andra. Detta ledde fram till den revolution som ägde rum i Egypten 1952. Denna revolution, ledd av militären, ersatte den dåvarande monarkin först med Muhammad Naguib (som endast satt vid posten i drygt ett år innan han avgick) och sedan Abdel Nasser (Pariona, 2017). Nasser var en auktoritär ledare som sedan valdes till Egyptens andra president. Den liberala trenden lades på is och anhängarna till den liberala andan fick se den politiska pluralismen försvinna. Politiska partier upplöstes och mänskliga rättigheter begränsades. Nasser följde istället en annan unik ideologi, nämligen *Panarabism*. Denna ideologi strävade efter att återföre de arabiska länderna följande koloniseringen som skett innan av västvärldens imperialister (Govrin, 2014).

För att fortsätta teorin om *path dependence* så fortsätter arbetet att analysera Sadats era. I och med den förre presidenten Anwar Sadats politiska reformer, som tog landet från en auktoritär regim till en parlamentarisk regim och sedan till ett mer rättstatligt styre. Detta blev oerhört unikt för ett arabiskt land då Sadat ville omfamna den nationella tillhörigheten med landets historiska arv, snarare än att låta landet genomsyras av religion, vilket gjorde Egypten till mer eller mindre en nationalstat (Govrin, 2014). Detta trots att grundlagen från 1971 konstaterar att Egypten är en socialistisk demokratisk republik (Egypten, 2014). Sadat började även göra landet mera fritt ekonomiskt och instiftade flera sociala institutioner, samtidigt som den statliga censuren reducerades (Govrin, 2014). Detta, även om en nationalistisk väg inte alltid främjas, var ett steg mot en demokratisk transition (Linz & Stepan, 1996)

När Anwar Sadat först tillträdde presidentposten 1970 så skulle han verkställa flera beslut som skulle stödja den demokratiska andan. För det första så främjade han yttrandefriheten i landet och folket var inte längre lika rädda för militärens ingripande vid bland annat yttrande av åsikter. Sadat tillät även ett fåtal partier att existera, vilket inte hade skett tidigare. Följande detta tog han även steg mot ett mer pluralistiskt samhälle då han gjorde regelbunden politisk aktivism laglig. 1976 etablerade han tre block i den egyptiska politiken, ett vänster, ett center och ett högerblock. Egypten hade även vid denna tid starka relationer med västländer och han började då även att stödja internationella investeringar i landet (Govrin, 2014).

När Mubarak sedan tillträdde som president 1981 efter att Sadat blivit mördad så skulle landets framtid avgöras i huruvida Mubarak skulle agera som president efter att Sadat hade lagt grunden för en demokratisering. Denna periodiska övergång var oerhört viktig för demokratiseringsprocessen, enligt Govrin. De första konkreta åtgärderna mot en demokratisering från Mubaraks håll var vidareutvecklandet av flerpartisystemet. Det problem som Mubarak, precis som Sadat ställdes inför var frågan om religion. Religionens roll i politiken var fortfarande ett högt debatterat ämne bland befolkningen. Trots att Sadat öppnade dörrar mot ett mer nationalistiskt samhälle, så var det långt från fullbordat. Därför ställdes Mubarak inför detta problem eller dilemma i och med att Egypten har börjat gå från ett samhälle baserat på gamla religiösa värderingar till ett modernt politiskt system med sekulära värderingar (Govrin, 2014).

Mubarak nådde dock en gräns vad gäller demokratiseringen i och med att det politiska trycket från religiösa grupper i landet blev för påfrestande. Mubarak började sedan bana vägen för religiösa ämnen i media och införde ökad censur mot material som förkastar eller skadar islam. Denna censur hade tidigare reducerats under Sadats tid (Govrin, 2014).

För att fortsätta på *path dependence*-spåret så är Mubaraks tid under 90-talet viktig då konflikter med extrema islamistiska grupper startade och resulterade i attentat mot ministrar och kulturella personer i Egypten. Trots att Mubarak förföljde och förde en hård ställning mot dessa grupper så gav Mubarak vanliga muslimska församlingar mer utrymme till att påverka media. Mubarak började sedan använda terrorn från islamistgrupperna för att kringgå de politiska kraven ställda av medelklassen och fackföreningar, för att kunna föra en mer auktoritär politik. Vad som är viktigt att poängtera är att trots religiösa influenser så ställde sig Mubarak oerhört kritisk mot det Muslimska brödrskapet. Den liberala ideologin försvagades dock alltmer mot den växande islamistiska trenden. Den liberala ideologin stred tillslut för sin blotta överlevnad, då regimen slutat stödja liberala grupper (Govrin, 2014).

4.2 Liberalismens fotfäste i Egypten

Liberalismen fick fotfäste i arabvärlden i slutet på 1900-talet. Innan dess så fanns självklart sympatiserande araber, men det var inte förrän in på 90-talet som olika araber runt om i länderna kunde förenas genom kommunikativ teknologi. Dessa kallar Govrin

för de *nya liberala araberna*. Dessa var alltså efterträdarna till de tidigare *gamla liberala araberna* som hade stort inflytande i början av 1900-talet. Ytterligare ett skäl till fotfästet som förankrades i slutet av 1900-talet var Sovjets undergång och Kalla krigets slut. Dessa liberaler drog inspiration ifrån demokratiska och kulturella processer som började äga rum under den tiden. Processer som strävade efter demokratiska reformer och jämför dessa processer till den instiftade konstitutionen i just Egypten 1923, som skulle säkerställa lagstiftning, en maktseparation mellan staten och monarkin och individuella rättigheter (Govrin, 2014).

Här lyfter Govrin fram två egyptier som har stor koppling till liberalismen i arabvärden och har hjälpt till att etablera liberalismen. Hala Mustafa var en av dessa som propagerade för hur viktig den liberala närvaron i Egypten har varit vad gäller just lagstiftning och respekterandet av individuella rättigheter. Mustafa lyfter även fram hur viktigt det var att rättssystemet blev självständigt, implementerandet av restriktiva religiösa reformer, ökade rättigheter för kvinnor och instiftandet av demokratisk pluralism. Detta kan sedan sammankopplas till vad Anwar Sadat påbörjade under sin period som president och som Mubarak sedan ärvde vid posten (Govrin, 2014).

En annan av de liberaler som Govrin lyfter fram är Osama al-Ghazali Harb som delar Mustafas tankar om den egyptiska konstitutionen. Han menar att konstitutionen blev en säkerställning för folkets självständighet mot monarkins makt. Harb tydliggör även hur viktig denna period var för Egypten och att man började omfamna en egyptisk nationalistisk anda och hur medborgarskapet blev allt viktigare i och med nationalismen. Politiska partier kunde även här åtnjuta säkerhet och bidrog till en mångsidig politisk arena i Egypten. Även dessa attributer instiftades under Sadats tid på presidentposten (Govrin, 2014).

4.3 Den arabiska vårens effekt

Allt började med en tyst protest i Egypten den 7 januari 2011. Journalisten Abdalla F. Hassan beskriver situationen under den arabiska våren i sin bok *Media, Revolution and Politics in Egypt*. Kristna kopter protesterade mot en terrorattack som skedde vid en kyrka i Alexandria, riktad just mot kopter. Attacken resulterade i 23 offer. Protestens huvudsakliga budskap var att förena det egyptiska folket och bortse från religiösa övertygelser. Plakat kunde synas med budskapet om att muslimer och kristna är

egyptier. Vad som är intressant angående denna protest och följande protester är huruvida säkerhetsstyrkorna och militären agerade. I detta fall såg man inte dessa protester som något vidare seriöst sätt och säkerhetsstyrkorna konstaterade i slutet att det är slutlekt och att demonstranterna skulle bege sig hemåt (Hassan, 2015).

Innan revolutionen kontrollerades befolkningen av en stark militär som leddes av en regim med maktmonopol. Denna regim skulle även fortsätta att kontrollera befolkningen efter de första protesterna och behålla ett järngrepp om den egyptiska befolkningen. Det var inte förens protester i Tunisien bar frukt och var den bärande faktorn till att regimen kunde störtas och ett budskap spreds genom de arabiska länderna om att man kollektivt har makt nog att kunna störta de autokratiska regimerna (Hassan, 2015).

Den australienska politikern Peter Khalil beskriver den egyptiska situationen som avgörande för den arabiska regionen. Trots att han menar att Tunisiens utfall var positivt så ekar inte den tunisiska transitionen lika högt som en egyptisk hade gjort. Egypten har i ett historiskt perspektiv agerat som en viktig faktor i arabvärlden. Egypten är det land som geografiskt sammankopplar de nordafrikanska länderna med de mellanöstiska länderna och som har spelat en stor politisk roll under det senaste århundradet. Trots detta så påpekar Khalil även att Egyptens roll redan hade börjat svikta under Mubarak och att det politiska läget efter den arabiska våren skulle komma bli avgörande (Khalil, 2011).

Vad som var avgörande för protesterna i Egypten var just hur man slöt upp som ett enat folk. Detta visades inte minst då en man vid namnet Khaled Said blev ihjälslagen av den egyptiska polisen i juni 2010. Genom det avgörande fenomenet sociala medier, som var ett relativt nytt fenomen i de arabiska länderna, så slöts man upp där genom olika sidor för att visa sitt stöd. Det var genom dessa sidor som man senare kunde organisera protester som bland annat den tysta protesten som ägde rum den 7 januari 2011 (Hassan, 2015).

Den iransk-svenska professorn i islamsk teologi och filosofi Mohammad Fazlhashemi menar att när revolutionen tog fart så var det huvudsakliga syftet att genomföra fredliga protester med fredliga metoder. Detta var en förutsättning i hela arabvärlden men som

implementerades i Egypten. Efter att Khaled Said avled av övervåld i polisens förvar så uppmanade aktivisten Wael Ghonim folk att förflytta protesterna från sociala medier ut på gatan istället. Efter att ha gjort detta så samlades folk kring aktivistledare som läste upp böner från både Koranen och Bibeln. Denna uppmaning gjorde Ghonim med syftet att det krävdes aktioner i verkligheten och inte bara på nätet för att kunna påverka. Fazlhashemi menar även att det dock påpekades snabbt att våldsamma och krävande aktioner inte var rätt väg att gå i detta skede av revolutionen (Fazlhashemi, 2013).

Efter den första protesten, så organiserade demonstranterna ytterligare en demonstration som senare skulle kallas för *Frihetsrevolutionen*. Denna revolution, som påbörjades den 25 januari räknas idag som en milstolpe. Genom detta så bortsåg demonstranterna från rädslan som spreds ifrån regimen och dess militär. Eftersom man gjorde det, så utgjorde inte militären ett lika stort hot längre. Tiotusentals demonstranter tog sig ut på gatan och började kräva avsättandet av Mubarak. Denna gång klarade inte militären av att hålla demonstranterna i schack. 13-20 000 demonstranter rörde sig på Tahrirtorget den kvällen. Senast en demonstration av den skalan ägde rum på torget var under invasionen av Irak 2003 (Hassan, 2015).

Den 11 februari var dagen då Hosni Mubarak avgick från sin post som Egyptens president. Statlig media och politiska talespersoner var snabba med att omorganisera sig från regimen till demonstranternas sida. Banderoller belyste de tidigare statligt kontrollerade nyhetskanaler med budskapet om att folket har segrat. Det budskapet prydde även löpsedlar i tidningarna. De statliga medierna lovade att följa demonstranterna och att förmedla legitim fakta. Efter Mubaraks avgång så greps den tidigare informationsministern Anas al-Fiqqi den 24 februari, misstänkt för penningtvätt och korruption (Hassan, 2015).

Den exekutiva makten som Mubarak avgått ifrån, blev istället temporärt tilldelad den egyptiska militären och överbefälhavaren Muhammad Hussein Tantawi. Den tidigare Europaparlamentsledamoten och svenska politikern Per Gahrton beskriver i sin bok *Triangelndrama i Egypten*, att Tantawi motsatte sig politiska och ekonomiska reformer. Tantawi ville inte normalisera synen på demokrati då han, som många andra militära ledare, fruktade en militär nedmontering. Detta var ett avgörande argument till varför militären inte omfamnade en demokratisering (Gahrton, 2012).

Hassan fortsätter sedan att klargöra att Mubaraks avgång utlöste även en kraftigt ökad aktivism, inte minst bland studenter och yngre generationen, alltså de *nya liberala araberna*. Följande avgången så var folket fortfarande kvar på Tahrirtorget och hoppet om ett demokratiserat och enat Egypten spreds. En vecka efter Mubaraks avgång började gripandet av andra politiska aktörer misstänkta för korruption. I grannstäderna började även en annan typ av protest, demonstranter som stödde Mubarak. Hassan kallar detta för ett exempel av Stockholmssyndromet, där man finner sympati för Mubarak, som ses som offret och ser även honom som källan till den kollektiva säkerheten (Hassan, 2015).

Vad som kännetecknats av regimerna i arabvärlden är besvarandet av protester och hur regimerna agerat, menar Fazlhashemi. Auktoritära regimer använder ofta våldsamma metoder för att lamslå befolkningen och sedan psykologiska metoder för att sprida fruktan hos befolkningen. Detta var dock inte implementerat fullt ut i Egypten men regimen försvagade dock samhällets institutioner och befäste dessa under regimens kontroll. Genom detta så hade samhället *atomiserats*, som Fazlhashemi beskriver det. Det vill säga att varje individ individualiseras ytterligare och genom det försvagas sammanhållningen mellan individer. Ghonim klargjorde att ett återfunnet självförtroende skulle krävas samt att kunna bilda ett civilsamhälle som skulle fungera som ett alternativ mot regimen med stöd av befolkningen. Fazlhashemi gör även Machiavellis tankar om diktatoriska ledare relevanta för Egyptens situation. Machiavelli sa att om majoriteten av en befolkning ser sin ledare som en fiende så blir ledarens tid vid makten kortvarig. Ju mer våld ledaren måste utöva desto svagare blir ledarens maktposition. Auktoritära regimer bygger sitt herravälde på just befolkningen (Fazlhashemi, 2013).

Arabiska länders tidigare situationer med diktatorer vid makten har aldrig, enligt Juan Linz och Alfred Stepan, klassats som fullt utvecklade totalitära regimer. Därför menar de även att det inte är rättfärdigt att kalla den arabiska eran innan diktatorerna föll för någon slags posttotalitär era. Linz och Stepan själva myntat en regimtyp, nämligen *auktoritärdemokratisk* hybridtyp. Denna hybridtyp är enligt dem applicerbar på många arabiska länder innan den arabiska våren. Stepan och Linz spekulerar även om att man eventuellt kommer att klassificera dessa som regimtyper i och med att de inte har

institutionaliserats och snarare borde kallas för ”typ”. Ett exempel på detta är Linz spekulationer kring militärstyret i Brasilien som startade 1964 och som präglades av den auktoritär-demokratiska hybriderna. Juan Linz kallade därför denna hybrid för ”typ” i och med att han förutsåg att denna modell aldrig skulle institutionaliseras (Stepan & Linz, 2013).

Linz och Stepan fortsätter argumentera för att de arabiska länderna som upplever denna typ av hybrid inte kommer att institutionaliseras. De klassas istället som temporära ”typer” istället för förankrade regimer. För att återgå till det brasilianska exemplet så kunde Linz förutse denna ”typ” då landet från 1974 till 1989 upplevde en demokratisk transition och efter det även implementerat en demokratisk konsolidering. Vad som är viktigt att poängtera med dessa hybrider är att eftermälet av historiska skeenden som kommunismens fall i Europa, militärstyrenas fall och demonstrationerna på Tahrirtorget är inte en garanti för fullt utvecklad demokrati, menar Linz och Stepan. I Egyptens fall så har man dock lyckats med att instifta en stolthet, som tidigare varit förlorad, hos folket och ser människor som medborgare snarare än undersåtar. Det egyptiska folket har innan revolutionen levt under ett styre där militärofficerer ärvt makten i 60 år innan folket krävde reformer. Linz och Stepan klargör även att de huvudsakliga aktörer som fanns kvar var Mubarak, som även var överbefälhavare, det Muslimska brödrskapet och sekulära liberaler (Stepan & Linz, 2013). Dessa liberaler är de som Govrin nämner och lyfter fram som avgörande för den demokratiska utvecklingen i Egypten. De *nya liberala araberna* hade dock tappat mycket av deras legitimitet, statliga stöd och kämpade egentligen tillslut, som Govrin nämner, för deras överlevnad. De lyckades heller inte att instifta någorlunda demokratiska val för statsöverhuvudena (Govrin, 2014).

Detta resulterade i ett maktspel mellan de politiska parterna där alla försökte skydda sin egen integritet. Efter Mubaraks fall från presidentposten, så ansåg de unga liberala människorna som hade demonstrerat på Tahrirtorget, att det Muslimska brödrskapets makt hade vuxit och att de lutade mot odemokratiska fundament. Det resulterade i att de unga liberalerna valde att samarbeta med militären, som också i viss mån var odemokratiska. De ville att militären skulle vara med att stifta den nya konstitutionen innan de nya valen för att förhindra att brödrskapet skulle åtnjuta en majoritet. Militären valde att godkänna detta avtal med ett tillagt villkor. Detta villkor innebar att

militären skulle behålla en viss kontroll om islamister erhöll majoritet i valen. En tid senare offentliggjorde militären *Silmidokumentet*, vilket var ett dokument som innehöll flera punkter där militärens makt skulle stärkas ytterligare. Exempelvis så står det i dokumentet att militären har ensamrätt till den militära budgeten och hur den ska fördelas (Stepan & Linz, 2013).

Det muslimska brödrskapet, som kände sig hotade av de unga liberala aktivisterna, följde deras spår och inledde en vänlig dialog gentemot militären. Brödrskapet ville ha en folkomröstning efter Mubaraks fall. I utbyte mot detta så skulle brödrskapet tysta ned incidenter som skett under och innan revolutionen där militären och polisen dödat demonstranter. Detta ledde till att brödrskapet, som senare vann valet med Morsi i spetsen, deltog i en kontrollerad demokrati, alltså en slags partnerskapsdemokrati tillsammans med militären. Den nya konstitutionen, som instiftades mestadels av brödrskapet, innehåller många punkter som inte återfinns i andra demokratiska konstitutioner. Exempelvis så måste försvarsministern ha en officersbakgrund och det ska även instiftas ett nationalförsvarsråd som ska innehålla återigen flera militärofficerer. Institutionen innehåller även punkter som tillåter militären att ställa medborgare inför krigsrätt för brott som i ringa innebär att man ”skadat” militären på något sätt. Morsi gjorde väldigt lite åt de generaler som ekonomiskt utnyttjat sina positioner genom militärt ägda fabriker. Konstitutionen fortsätter dock även att instifta mer regional makt åt militären, men Morsi lät även avsätta många nyckelpersoner inom militären. Däremot så fortsatte pensionerade militärofficerer att återuppta regionala maktpositioner, vilket enligt Linz och Stepan är ett tecken på den auktoritärdemokratiska hybridtypen (Stepan & Linz, 2013).

4.4 Det Muslimska brödrskapet och det civila samhället

Det Muslimska brödrskapet är en icke-statlig organisation som länge varit aktiv i Egypten. Brödrskapet anslöt sig till protesterna i ett senare skede, efter att ha tagit avstånd från dessa innan på grund av att man inte ville bli inblandade i en direktkonfrontation med militären (Fazlhashemi, 2013).

Vad som kännetecknar det Muslimska brödrskapet är hur de anser sig själva vara en icke-våldsbejakande organisation och har sedan 80-talet tagit avstånd från all inblandning av våld. På grund av detta så har brödrskapet fått utstå attentat och

konflikter från extrema grupper som bland annat al-Qaida, då brödrskapet uttryckt att våld, fysiska och verbala övergrepp inte tillhör en sann islam. Detta har därför inte samspelat med extrema islamistiska grupper och därför har brödrskapet fått utstå attentat. För att konkretisera situationen ytterligare så uppmanade egyptiern Ayman al-Zawahiri, Bin Ladins efterträdare, att befolkningen skulle ta till våld mot regimen bara några dagar innan Mubarak avgick som president. Befolkningen valde att inte lyssna på detta uppmanande och det Muslimska brödrskapet fördömde senare detta uttalande. Brödrskapets uppfattning är att al-Qaidas våldsmetoder strider mot islam och den fredliga väg som det egyptiska folket har valt att gå (Fazlhashemi, 2013).

Den egyptiska militären har sedan revolutionen 1952, där militären övertog makten över monarkin, spelat en stor roll i den egyptiska politiken och främst mellan ämbetsperioder. Detta märktes inte minst vid avsättandet av Hosni Mubarak och instiftandet av den nyvalda presidenten Mohammed Morsi. Den egyptiska militären har ständigt haft en fientlig inställning mot det Muslimska brödrskapet i och med att den är en icke-statlig organisation baserad på religiösa ideal och som växt oerhört snabbt, inte minst under de sista åren innan revolutionen 2011. Konflikterna mellan de båda lägren grundar sig även i att brödrskapet inte förespråkar den makt som militären besitter och dess förmåga att påverka politiska utfall. Detta har dock inte alltid varit klart då det inom brödrskapet uppstått olika falanger där ortodoxa aktivister stödjer militärens makt och där den nya generationen ifrågasätter den (Zahid, 2010).

Den yngre generationen aktivister i det Muslimska brödrskapet har med ställningstagandet mot militären konstaterat att militärens påverkan på politiken är ren manipulation och försätter Egypten svår politisk situation. De ortodoxa aktivisterna, som är mer fundamentalt troende, menar att en ledare som inte har folkets stöd inte är en legitim ledare, enligt sunniislamiska värderingar (Zahid, 2010).

Eftermälet av detta innebar att regimen införde nya åtgärder mot det Muslimska brödrskapet. Hårdare restriktioner, ökad förföljelse och fler gripanden blev allt vanligare då regimen ville reducera antalet aktivister som rörelsen hade. Detta gjorde regimen i och med att ett potentiellt arvtagande av makten var nära, man ville tysta ner den breda massan och inte minst det Muslimska brödrskapets aktivism gentemot regimen (Zahid, 2010).

Egypten har under Mubaraks regim haft en begränsad politisk mångfald. Flera lagar instiftades under Mubaraks tid som kraftigt begränsade icke-statliga organisationers inflytande i Egypten. Många former av aktivism, insamlingar och samarbete var icke tillåtet. Efter Mubaraks fall så höjdes hoppet för icke-statliga organisationer att inleda eget politiskt initiativ. Revolutionen 2011 var därför ett hopp om så mycket mer än en fulländad demokrati, även hoppet om ett civilt samhälle. När Mubaraks presidentskap var historia, så var dessa organisationer snabba med att agera. Organisationer orienterade inom mänskliga rättigheter tog snabbt initiativ i projekt som skulle hjälpa landet med politiska reformer, samt projekt riktade mot just mänskliga rättigheter. Professorn Catherine E. Herrold tydliggör att i och med de massiva protesterna och antalet demonstranter, så tillgavs dessa organisationer ett lukrativt läge att använda den nya demokratiska andan som medborgarna bidrog med. Detta genom det civila samhället, försätta Egypten i en lyckad demokratisk transition som sedan skulle leda till en fullt utvecklad demokrati. De följande månaderna efter Mubaraks fall så verkade denna vision fulländas, då dessa icke-statliga organisationer, tillsammans med liberalerna, blev fanbärare för den demokratiska utvecklingen. Detta gjorde även att den fas som Egypten inledde samstämde med teorierna om demokratisk transition och lade även grunden för en demokratisk konsolidering (Herrold, 2016).

Militären försökte dock använda den växande nationalismen och rädslan för landets instabilitet som verktyg mot de icke-statliga organisationerna. En kommitté uppmantrades att instiftas för att undersöka var de finansierade medlen hos de icke-statliga organisationerna hade sitt ursprung. Militären använde sedan denna färdigställda rapport som ett argument för vad de påstod var för medborgarnas bästa. I denna rapport framgick det att dessa medel, oftast utländska, inte var statligt godkända och därför inte gjorde organisationerna legitima. De argumenterade för att utländska medel inte behövdes för att stötta Egypten, vilket samspelade med den växande nationalismen hos medborgarna. Militären valde sedan att kalla det för bland annat landsförräderi och konspirerande mot staten. Några månader senare blev flera anställda hos dessa organisationer åtalade för just detta. Militären valde att hänvisa till den lag om icke-statliga organisationer som instiftades under Mubaraks tid vid makten (Herrold, 2016).

På grund av den egyptiska militärens strategi för att både direkt och indirekt stjälpå dessa organisationer, så växte en stark skepticism fram bland medborgarna, vars huvudsakliga syfte var en demokratisering av landet som präglades av en stark nationalism, vilket inte militärens frammålad bild av de icke-statliga organisationerna visade. När el-Sisi istället kom till makten så föreslogs en lag som skulle försvaga dessa organisationer ytterligare, då den var ännu mer restriktiv än vad Mubaraks forna lag var. En direktör till en av dessa icke-statliga organisationer, vars namn har hållits anonymt, jämförde denna situation med läget i Nordkorea. Han tydliggjorde även att organisationerna blev för naiva efter Mubaraks fall och trodde att demokratiseringen skulle infalla per automatik. Herrold fortsätter sedan att tydliggöra att Mubaraks fall var "lyckandet av en diktators fall" men att man misslyckades att fälla den regim som utgjorde diktatorn. Hon fortsätter även att klargöra det strategiska spelet, som blev fallet för de icke-statliga organisationerna, där militären vände organisationernas strategi mot dem själva, vilket fick en imploderande effekt (Herrold, 2016).

För att fortsätta analysera vad som man i boken *Demokratiseringsprocesser* valt att lyfta fram så är det främst O'Donnell och Schmitters tankar kring icke-statliga organisationers roll i samhället. De väljer att lyfta fram växande, institutionalisering och ökad moral som tre viktiga faktorer till dessa organisationers roll i den demokratiska transitionen och konsolideringen (Ekman, Linde, & Sedelius, 2014). För att sedan utgå från Herrolld analys av de icke-statliga organisationernas roll i Egypten så kan det argumenteras för att man var på väg att nå dessa faktorer efter Mubaraks fall, men att man sedan fick återgå till den lamslagning som man tidigare utstått under Mubaraks regim. Vad som gjorde att dessa faktorer inte kunde fullföljas helt är svårt att konstatera, men man kan dra starka paralleller till det maktspel som militären spelade mot organisationerna och hur man använde präglade ideologier för att fälla dem. Redan under Sadats tid så började landet präglas av en nationalism, vilket efterföljde Nassers *Panarabism*. Denna ideologi var ett steg ifrån den religiöst präglade staten, vilket kan ses som ett steg mot en demokratisering. Detta blev istället fallet för organisationerna då militären hävdade att dessa utgjorde ett spel som kunde klassas som landsförräderi och som gav hårda konsekvenser i form av fängelse och i vissa fall landsförvisning (Herrold, 2016).

4.5 Morsis avsättande, maktspelet och demokratiseringsförsöket

Professorn i statsvetenskap Nathan J. Brown skriver i sin artikel angående transitionen som började äga rum i Egypten efter den arabiska våren att utfallet är ett konstaterat misslyckande. I och med instiftandet av Morsi vid presidentposten så hade, enligt Brown, den två år långa väg mot en demokratisk transition misslyckats i och med att han argumenterar för att Morsi inte var en demokratisk president. Revolutionen hade sått det första fröet i ett steg närmare nya reformer och en demokratiseringsprocess (Brown, 2013). För att förklara detta så vill jag citera Browns egna tankar kring det steg som demonstranterna hoppades på:

“...politics in which those wielding power would find themselves held accountable by the people acting through regular free elections; in which official actors would safeguard rather than trample human rights; and in which the long-overdue reform of numerous political institutions could take place in a manner both systematic and in keeping with societal needs and international norms.”
(Brown, 2013, s. 45).

Under Mubaraks sista tid vid makten så fanns en splittrad åsikt kring hur man skulle reformera landet och vilka värderingar som skulle gälla. Vissa ville se en heldemokratisering, medan andra ville kvarvara kulturella och religiösa värderingar. Efter Mubaraks fall så ansåg man att dessa splittrade värderingar, tydligt oundvikliga, var dock hanterbara och Brown menar även att det är precis en sådan politisk mångfald som demokratin är utformad för att hantera (Brown, 2013).

Egypten upplevde avsättandet av två presidenter under en kortare period, båda genom missnöje bland folket, demonstrationer och militära åtgärder. Detta ansträngde demokratiseringsprocessen ytterligare då fem nationella folkomröstningar ägde rum under kort varsel. Detta irriterade tillslut medborgarna eftersom de upplevde en slags ”demokratisk trötthet”. Det bidrog även till ett reducerat valdeltagande samt att folkets åsikter skildes åt alltmer, vilket i sin tur ledde till att åsikterna förstörades på fel sätt, istället för att nå en konsensus (Brown, 2013).

Efter Mubaraks framtvingade avgång så startades diskussioner kring hur man skulle gå tillväga eftersom presidentposten var tom. Diskussionerna fortsatte även hur man skulle

styra landet under tiden och om man antingen skulle hålla ett påskyndat val eller instifta en ny demokratisk konstitution som skulle, ur en demokratisk synvinkel, legitimera valet ytterligare. Brown menar att om Egypten hade valt att uppfylla en demokratisk transition så skulle man alltså ha instiftat en ny demokratisk konstitution innan man höll några politiska val (Brown, 2013).

Brown åtsidosätter dock den teoretiska transitionen och bryter ned denna period i två demokratiska steg som Egypten rent konkret behövde uppnå. Det första steget innebar en bred konsensus bland eliten om den demokratiska transitionen, samt att processerna inte blir ett spel för galleriet. Dessa steg samspelar mycket väl med de kriterierna som Linz och Stepan presenterar angående en lyckad transition, och som tidigare är nämnda i teorikapitlet. Medborgarna ska kunna uttrycka sin vilja utan att den ”tysta diplomatin”, alltså överenskommelser bakom stängda dörrar, implementerar sina egna beslut utan medborgarnas bejakning. Detta menar alltså Brown vara två avgörande steg i demokratiseringsprocessen, specifikt transitionen, som Egypten behövde uppnå. Brown tydliggör dock att utan att dessa steg hade uppfyllts så hade utfallet kunnat vara stabilt ändå, dock inte demokratiskt. Denna diskussion skulle visa sig inte spela någon roll då militären tog makten över demokratiseringsprocessen och transitionen i februari 2011. Militären började instifta egna partiska regler och de tidigare diskuterade problemen var inte längre relevanta (Brown, 2013).

Denna politiska kris ledde fram till en kritisk vändpunkt i juli 2013 då miljontals demonstranter i Egypten motsatte sig den nyinstiftade presidenten och visade sitt stöd åt militären, som man tidigare hade trotsat. För att återgå till krisen som varade mellan februari 2011 och juli 2013 så kallades de egyptiska medborgarna till valurnorna redan i mars 2011 för att rösta om en rad konstitutionella förändringar som militären hastigt stiftade. Detta var, enligt Brown, inte en tillräckligt genomtänkt och demokratisk konstitution och menar på att islamister, som exempelvis det muslimska brödrskapet, drog nytta av detta. Dessa islamister såg positivt på folkomröstningen då det skulle innebära en snabb transitionsprocess, vilket i sig skulle innebära att ett nytt parlament och en ny president lika hastigt skulle instiftas. Varför islamisterna valde att omfamna detta var just därför att många islamister, inte minst ur det muslimska brödrskapet, var högt trovärdiga kandidater för olika positioner under denna period (Brown, 2013).

Vad gällande folkomröstningen som skulle hållas på grunderna av att militären ville legitimera sina konstitutionella tillägg blev även det ett demokratiskt snedsteg, enligt Brown. Militären yrkade istället internt om att skriva om konstitutionen helt och hållet och använde därför folkomröstningen, som de kallade för ”revolutionär legitimitet”, till att legitimera de konstitutionella förändringarna. Senare skulle det visa sig att de tillägg som offentliggjordes via folkomröstningen var bara toppen av ett isberg, då militären sedan bearbetade in dessa tillägg i ett ännu större dokument som skulle bli *Silmidokumentet* (Brown, 2013).

Den demokratiska transitionsprocessen skulle inledas med indirekta val följande valen till parlamentet. Dessa indirekta val skulle utföras av parlamentet som skulle välja ut ett antal egyptier som sedan skulle skriva klart den konstitution som blivit så ökad. Parlamentet möttes dock inte av några regleringar vad gäller dessa indirekta val. Detta resulterade i att det muslimska brödrskapet, som besatt majoritet i parlamentet, valde främst dess egna anhängare i parlamentet och i övriga organisationer och grupperingar i landet. Icke-islamister, alltså de revolutionärer som tidigare protesterat på gatorna bojkottade detta och följde sedan upp detta ärende i domstol. Domstolen valde sedan att döma i demonstranternas fördel, vilket innebar att denna implementering av parlamentet gällande konstitutionen skulle upphöra. Detta menar Brown var ett steg i rätt riktning för demokratiseringen. Trots detta så nådde återigen inte parlamentet någon konsensus. Trots att domstolen upplöste den samling medborgare som parlamentet utsåg så kunde parlamentet instifta en ny samling av medborgare som skulle tillrättställa konstitutionen. Återigen var denna samling högt influerad av islamistiska anhängare till det muslimska brödrskapet, vilket Brown ser som ännu ett misslyckande i demokratiseringsprocessen, trots ett relativt bra utgångsläge att kunna demokratiseras. Efter den andra implementeringen av samlingsgruppen som skulle framställa konstitutionen, så kallades medborgarna till ännu ett val i maj 2012 för att rösta fram en president av de kandidater som återstod. Det muslimska brödrskapets andra kandidat, Morsi, blev sedan vald. Under valnatten så upplöste militären parlamentet, vilket gjorde att den officiellt tappade sin makt (Brown, 2013).

När Morsi sedan kom till makten var hans första steg att försöka upphäva de beslut som militären gjort berörande parlamentet. På eget bevåg så återinstiftade han det gamla parlamentet och försökte sedan att utlösa ett dekret som skulle försätta militären ur en

maktposition. Antalet demonstranter växte alltmer på grund av Morsis icke-demokratiska aktioner. När det började dra ihop sig för en färdigställd konstitution, så skriver Brown att flera spår av panik uppenbarade sig i presidentskapet. Övertygad om att oppositionspolitiker och delar av den gamla regimen planerade att upplösa den sammansättning av medborgare som arbetade med att framställa konstitutionen, upplöste Morsi parlamentet och uttryckte sin vilja att tämja militären ytterligare. Morsi försökte även att besluta om ännu ett tillägg till konstitutionen för att upplösa den tidigare nämnda sammansättningen av medborgare på grund av att han anade en statskupp. Genom detta förslag så riktade sig alla demonstrationer enbart mot det Muslimska brödrskapet. Konstitutionen sammanställdes sedan väldigt hastigt och återigen så kallades befolkningen till valurnorna i december 2012. Denna gång bojkottade stora delar av befolkningen valet och endast 33 procent valde att delta i valet. Trots detta så godkändes konstitutionen genom majoritet (Brown, 2013).

Valen var dock inte slut än då medborgarna kallades till ytterligare en folkomröstning som den nya konstitutionen krävde i februari 2013 för att rösta fram ett nytt parlament, som hade upplösts på icke-demokratiska grunder drygt ett halvår tidigare. Innan dess skulle dock en ny vallag presenteras till högsta domstolen å Morsis vägnar. Dessa val och lagar hann dock aldrig att äga rum eller instiftas, då massiva protester startade igen i juni 2013. Miljontals medborgare protesterade på gatorna och krävde Morsis avgång. Militären, som tidigare under Mubaraks regim kämpat emot brödrskapet, valde nu att ansluta sig med demonstranterna och arresterade Morsi och hans kabinett den 3 juli 2013. Den egyptiska militären fortsatte sedan med att stänga ner brödrskapets radio- och tvstationer och med det satte stopp för brödrskapets ledning. De egyptiska valen skulle dock fortsätta, då militären ville instifta två nya församlingar, en juridisk och en politisk, som skulle sammanställa konstitutionen och sedan hålla en folkomröstning för att godkänna den (Brown, 2013).

Brown diskuterar sedan problemen kring Egyptens misslyckade demokratiseringsprocess. Han väljer att inte skuldbelägga de val som skedde. Ett problem som ofta uppenbarar sig i demokratiseringsprocesser är bristen på val, detta var inte fallet i Egypten, enligt Brown. Att valen var så frekventa och hastiga ser Brown heller inte som ett problem i Egypten. Brown menar istället att den tydliga bristen av antalet demonstranter som engagerade sig i valen var ett avgörande problem. I och med

att valdeltagandet var lågt och anhängare till det muslimska brödrskapet uppmanades till att ta sig till valurnorna. Demonstranterna valde istället att bojkotta dessa val, vilket var fel väg att gå menar Brown. Han tror istället att om demonstranterna, efter protesterna, kunnat ena sig politiskt så hade man kunnat fälla brödrskapet genom ett mer demokratiskt tillvägagångssätt. Brown väljer även att urskilja de olika aktörerna och vad som han klassar som felsteg i demokratiseringsprocessen. Brödrskapets agerande var problematiskt i hur de såg på demokratin. Att brödrskapet var antidemokratiskt var inte problematiskt menar Brown men att deras syn på demokrati var icke-liberal (Brown, 2013).

Slutligen diskuterar Brown hur han ser på Egyptens försök till en demokratisering och vad det har inneburit. Misslyckandet har inneburit flera aspekter, bland annat så har det muslimska brödrskapet insett att, trots vunnen makt genom val, så kommer de alltid bli avvisade makten i slutändan. Vad gäller demonstranterna och dess fördömande av den *valsedelsdemokrati* som det Muslimska brödrskapet har använt sig av, så har demonstranterna dock visat sig vara numerärt överlägsna brödrskapet. Denna *valsedelsdemokrati* innebar att istället för att bojkotta valen så valde istället brödrskapet att anamma detta, till skillnad från demonstranterna. Dessa aspekter menar Brown har varit på bekostnad av Morsis presidentskap. Till sist så säger Brown att Egypten har, i och med denna process, fått en förvrängd bild av demokratin och vad den innebär, så pass att Egypten har tappat hoppet om en demokratisering under en snar framtid (Brown, 2013).

Professorerna Clement Henry, Robert P. Parks och Jang Ji-Hyang diskuterar den arabiska våren utifrån de olika länderna. Vad som är viktigt att notera är att varken i Egypten eller i Tunisien så var islamisterna i framkanten av protesterna. Demonstranterna bestod därför av den nya generationen medborgare som inte var influerade av en religiöst präglad politisk uppfattning. Detta ledde till en diskussion om en potentiell post-islamisk era, där de arabiska länderna skulle genomgå en sekularisering. Trots dessa diskussioner så har de islamistiska krafterna i Egypten, framförallt det muslimska brödrskapet, knappast sönderfallit som en politisk kraft, istället så växte de under revolutionen. Frågan som ställs här är huruvida de islamistiska krafterna kan växa trots generationsskiftet som alltmer tar plats i Egypten. Jang Ji-

Hyang jämför denna situation med den växande islamismen i Turkiet, där islamistiska grupper har engagerat sig i arbetsmarknaden för att vinna förtroende.

Hoppet som genomsyrade revolutionen var hoppet om att Egypten skulle följa med i den tredje demokratiseringsvågen (Ji-Hyang, Henry, & Parks, 2013).

Eva Bellin, professor i mellanösternpolitik och som har analyserat situationen i Egypten utifrån landets försök till transition, menar att den arabiska våren i helhet var en geografiskt begränsad och ytlig revolution som inte fick en sådan stor effekt som man hoppats på. Det fanns dock undantag, bland annat Egypten. Bellin använder sig av ett tidigare argument myntat av Barbara Geddes, en statsvetare med Latinamerika som fokusområde. Hon poängterade att det är en stor skillnad mellan att iscensätta en auktoritär kollaps och att implementera förändringar i regimen, alltså demokratisk transition. Bellin tydliggör dock att störtande av auktoritära regimer kan hjälpa en demokratisk transition, men är dock inte ett krav. Bellin tillägger dock att de flesta störtade auktoritära regimer senare ersatts av andra auktoritära regimer. Vad gäller de mest präglade länderna under den arabiska våren, så är en demokratisk transition inget att ta för givet. Bellin menar istället att utfallet kan variera beroendes på olika strukturer, som den socio-ekonomiska, institutionella och den etniska strukturen i länderna. Bellin rankar de olika länder i form av dessa förutsättningar. Exempelvis så menar hon att Tunisiens utgångsläge för en demokratisk transition är god, medan Egyptens läge inte är lika stabil. Egypten har vissa strukturella förutsättningar som skulle gynna en demokratisk transition, men i jämförelse till Tunisien så besitter inte Egypten lika goda förutsättningar för att uppfylla Linz och Stepan's kriterier som är väsentliga för en demokratisk transition (Bellin, 2013).

Eva Bellin tydliggör de strukturella likheterna mellan Egypten och Tunisien vad gäller de förutsättningar som de båda länderna hade innan den arabiska våren. Hon pekar på liknande homogena samhälle, språk och religiös övertygelse, trots en noterbar kristen minoritet i Egypten. Bellin väljer även att nämna, som många andra, den unika historiska bakgrunden som landet besitter och den präglade nationella identiteten som medföljt detta och som är sällsynt i denna region av världen. Hon menar även att Egypten präglades av, någorlunda udda, men starka institutioner med professionella samhällsstrukturer, dock inte demokratiska. Vad gäller de socioekonomiska

förutsättningarna som landet hade innan revolutionen så låg inkomsten per capita under den statistiska gräns som behövs för en genomförbar transition (Bellin, 2013).

4.6 Resultatanalys av Egyptens demokratiseringsförsök utifrån transitionskriterierna

Vad gällande de kriterier för demokratisk transition som presenteras i teorikapitlet så har jag valt att framför allt att sammanställa Bellin, Brown, Govrin, Hassan och Fazlhashemis analyser utifrån just Stepan och Linz kriterier berörande demokratisk transition. Noterbart är att precis som i teorikapitlet, så är dessa kriterier tolkade och anpassade utifrån Egyptens situation.

- a) Den egyptiska militären och regimen är övertygad om att demokrati är ett övertygande politiskt system, jämfört med dess tidigare erfarenheter och är villiga att skydda processen.

Bellin konstaterar att i Egypten så är dock inte övertygelsen lika stadfast som i exempelvis Tunisien, den politiska eliten ser sig inte övertygade om själva idén om demokratin. Bellin skriver att även om det Muslimska brödrskapet officiellt främjat en demokratisk process i över ett decennium, så är synen på huruvida man stöttar liberala grundstrukturer dock inte lika klar. Brödrskapets definition av ett civilt samhälle omfattar inte mänskliga rättigheter och friheter i praktiken som visat under Morsis tid vid makten (Bellin, 2013). För att sedan fortsätta i Browns spår så menar han att en konsensus bland den politiska eliten aldrig var uppnåddes, dock så menar han att detta är ett krav för en demokratisk transition (Brown, Egypt's Failed Transition, 2013). Hassan lyfter fram en viktig aspekt vad gällade problematiken mellan trygghet, kollektiv säkerhet och nya reformer. I Egyptens fall, så har det funnits en ojämn balans mellan dessa värderingar under hela processen (Hassan, 2015).

- b) Alla olika aktörer ska vara inkluderade i processen som implementerar nya institutioner.

Här pekar Bellin på det motsatta, då ett inkluderande deltagande knappast har uppmuntrats. Här har istället Egypten visat tendenser på det motsatta, då

exempelvis konstitutionella tillägg har stiftats i det tysta av militären och där man heller inte har påvisat allt som tilläggen innebär, därav det ökända *Silmidokumentet* (Bellin, 2013). Här framkommer även Browns andra krav för transition. Den egyptiska militären har fört denna process bakom stängda dörrar och istället förmedlat en förvrängd bild av hur den institutionella processen har gått till och vad utfallet tillslut resulterat i (Brown, Egypt's Failed Transition, 2013). Vad som dock är viktigt att lyfta fram här, är det historiska perspektivet som Govrin beskriver. Tack vare den liberala rörelsen i landet så instiftades den äldre konstitutionen som respekterades tillsammans med diverse mänskliga rättigheter. Det banade vägen för Sadats demokratiseringsförsök (Govrin, 2014).

- c) Den egyptiska militären ska gynnas mer av att överlämna makten än att behålla den.

Den egyptiska militären har inte visat några indikationer på att överlämna makten och vara beredda på att ta avstånd från politiken. Bellin pekar delvis på att den ekonomiska frågan spelat roll, då militären är väldigt angelägna om att själva kunna sköta de statliga finanserna för att gynna sig själva. Militären motsätter sig även den civila olydnad som uppstod i samband med revolutionen och fruktar därför för sin egen undergång. Bellin tror att utan någon form av amnesti gentemot sig själva, så kommer inte militären att överlämna makten (Bellin, 2013). Fazlhashemis konstaterande visar att militären inte alls är villiga att överlämna makten, då diverse åtgärder som en aggressiv position och kontrollerandet av samhällsliga institutioner har åtagits och som samspelar med Machiavellis tolkning av en hotad regim (Fazlhashemi, 2013).

- d) De nya politiska institutionerna ska se till att en minoritet som det Muslimska brödrskapet inte kan erhålla den absoluta makten och att kompromisser och samarbete mellan politiska grupper ska uppmuntras.

Vad gäller detta kriterium så har några former av överskridande samarbete uppstått, men inte i den graden som kriteriet påvisar. När militären införde det nya valsystemet så lyckades man med att minoriteter inte skulle kunna erövra makten genom olika valsätt till platser i parlamentet, vilket i sig ledde till det

nya samarbetet. Trots detta så menar Bellin att denna typ av lösningar inte skulle kunna ha påverkat utfallet hos det Muslimska brödrskapet på grund av organisationens stöd (Bellin, 2013). Vad gäller Browns konstaterade så fallerade den demokratiska transitionen redan vid installerandet av Morsi vid presidentposten. Han menar att i och med att inte Morsi står för demokratiska värderingar så har hela transitionsprocessen misslyckats (Brown, Egypt's Failed Transition, 2013). Detta kan även utvecklas i och med Hassans konstaterande att Morsis försök till ett självgynnande dekret, vilket bidrog ytterligare till den politiskt ostabila situationen (Hassan, 2015).

- e) Att det ska finnas tolerans och förståelse mellan militären, de nya liberalerna och brödrskapet och att deras vilja att genomföra demokratiseringsprocessen ska vara prioriterad framför att fokusera på vad som skiljer de olika grupperna åt.

Under Mubaraks era så var de olika grupperna inte öppna för någon förståelse gentemot varandra. Liberala grupper visade tydlig skepticism gentemot brödrskapet. Grupper som stöttade Mubarak visade tydlig skepticism mot liberala grupper samtidigt som de fördömde det Muslimska brödrskapet. Vad Bellin spekulerar kring här är dock att i samband med Mubaraks fall så kan alla sluta upp kring en gemensam vilja att genomföra en demokratiseringsprocess (Bellin, 2013). Att man i Egypten inte har nått en konsensus mellan grupperna är ett blygsamt konstaterande. Precis som Brown beskriver, så valde militären och demonstranterna att ställa sig i enad front mot brödrskapet, trots att militären inte främjade en demokratisering (Brown, Egypt's Failed Transition, 2013).

5 Slutsatser

Att kalla Egyptens demokratiseringsförsök för ett misslyckande är en ingen överdrift. För att kunna besvara mina frågeställningar så kan jag konstatera att varken en transition, ännu mindre en konsolidering har varit lyckad. Egyptens politiska slagfält har under demokratiseringsförsöket, bestått av olika aktörer med olika värderingar och visioner. Varför dessa aktörer har agerat hinder för demokratiseringsprocessen kan beskrivas följande:

Militären och regimen symboliserar den kollektiva säkerheten och nationella kontrollen. Motsättningen av demokratiseringsförsöket kan brytas ned i oviljan att förlora makten och släppa landets samhällliga institutioner till främmande reformistisk mark.

Det Muslimska brödrskapet är dock svårare att likna vid en symbolik. I och med att brödrskapet har en intern konflikt som har skapat olika falanger inom organisationen, så är det svårt att sätta fingret på i vilken riktning brödrskapet strävar efter. Därefter uppstår det ett dilemma om huruvida en ledare kan legitimeras genom demokratiska val, trots odemokratiska värderingar. Som Fazlshemi beskriver situationen så menar han att det inte var demokratiskt att Morsi tillträdde som president, i och med ledarens odemokratiska bakgrund.

Vad gäller de *nya liberala araberna* och den liberala rörelsen så denna grupp utgjort en drivande demokratisk kraft i landet under en längre period. På grund av militärens fientliga inställning mot icke-statliga organisationer, brödrskapet inkluderat, så har den liberala rörelsen drabbats hårt av detta.

Som Bellin beskriver det så garanterar inte avsättandet av en auktoritär ledare en demokratisering. I Egyptens fall så innebar inte avsättandet av Mubarak försvinnandet av en regim, denna regim sträcker sig djupare och med militären på sin sida så har den visat sig motvillig till att släppa taget om makten. Avsaknaden av konsensus mellan dessa olika aktörer har gjort transitionsprocessen och konsolideringsprocessen omöjliga att genomföra. Vad som huvudsakligen har bromsat transitionen är militärens vägran att överlämna några av sina maktbefogenheter. Detta i kombination med att konstitutionsinstituttandet har varit exkluderande och att den politiska andan förblev uppdelad och att varken konsensus eller blocköverskridande politik har anammats.

Resultatet för detta arbete innebär just att militären har uttryckt en vilja att hejda demokratiseringsförsöket och ställt sig fientliga mot icke-statliga organisationer, därmed även förhindrat ett civilt samhälle. Den militära ledaren Tantawi motsatte sig även nya politiska och ekonomiska reformer, menar Gahrton. Brödrskapet vill åtnjuta en egen odemokratisk makt och den liberala rörelsen har fått känna sig besegrad av både militären och brödrskapet vid upprepade tillfällen. Kriterierna för en demokratisk transition är långt ifrån uppfyllda och således även en demokratisk konsolidering, trots någorlunda bra förutsättningar som Bellin hänvisar till. Avslutningsvis hänvisar jag ännu en gång till Brown då han menar att demokrati numera är ett tröttsamt och utslitet begrepp för de egyptiska medborgarna.

5.1 Diskussion

Egyptens väg mot en demokratiseringsprocess är ett oerhört intressant område att fördjupa sig i. Detta arbete har dock bidragit med att flera andra aspekter har uppenbarats sig. För det första så kan vidare forskning göras i områden kring demokrati och demokratins betydelse för arabländerna gentemot betydelsen av begreppet i västvärlden. Demokrati är ett relativt nytt fenomen för många arabländer och en transition kan därför behöva behandlas med stort tålamod. Därefter öppnas även ett nytt forskningsområde angående den nya presidenten el-Sisi och i vilken riktning Egypten är på väg i med den nya presidenten och hans värderingar.

Vad som även har uppenbarats sig i och med *path dependence*-teorin i detta arbete är hur långt gången demokratiseringsprocessen faktiskt var under Sadats period vid makten. Här skulle man kunna fördjupa sig ytterligare och möjligtvis jämföra situationen med dagsläget och kunna konstatera likheter, respektive skillnader.

Referenser

Litteratur

- Bellin, E. (2013). A Modest Transformation: Political Change in the Arab World after the "Arab Spring". i C. Henry, & J. Ji-Hyang, *The Arab Spring: Will It Lead to Democratic Transitions?* (ss. 16-25). London: Palgrave Macmillan.
- Ekman, J., Linde, J., & Sedelius, T. (2014). *Demokratiseringsprocesser: Nya perspektiv och utmaningar*. Lund: Studentlitteratur.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts.
- Fazlhashemi, M. (2013). *Den arabiska våren: Folkets uppror i Mellanöstern och Nordafrika*. Lund: Historiska Media.
- Fisk, R. (2016). *Robert Fisk on Egypt: A Revolution Betrayed*. Miami: Mango Media.
- Gahrton, P. (2012). *Triangelndrama i Egypten: Militärstyre, islamism eller demokrati?* Stockholm: Leopard förlag.
- Garud, R., & Karnøe, P. (2001). *Path Dependence and Creation*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.
- Gillham, B. (2000). *Case Study Research Methods*. London: Continuum.
- Govrin, D. (2014). *The Journey to the Arab Spring: The Ideological Roots of the Middle East Upheaval in Arab Liberal Thought*. London: Vallentine Mitchell.
- Hassan, A. F. (2015). *Media, Revolution and Politics in Egypt*. London: I.B. Tauris & Co.

Ji-Hyang, J., Henry, C., & Parks, R. P. (2013). Introduction. i J. Ji-Hyang, & Henry, *The Arab Spring: Will It Lead to Democratic Transitions?* (ss. 4-11). London: Palgrave Macmillan.

Khalil, P. (Juni 2011). Wildfires and ways forward: Egypt's transition to democracy. *Global Change, Peace & Security*, ss. 249-256.

Linz, J. J., & Stepan, A. (1996). *Problems of Democratic Transition and Consolidation*. Baltimore: John Hopkins University Press.

Yin, R. K. (2007). *Fallstudier: Design och genomförande*. Malmö: Liber.

Zahid, M. (2010). *Muslim Brotherhood and Egypt's Succession Crisis : The Politics of Liberalisation and Reform in the Middle East*. London: I.B. Tauris.

Elektroniska källor

Brown, N. J. (Oktober 2013). Egypt's Failed Transition. *Journal of Democracy*, ss. 45-58.

Brown, N. J. (Oktober 2013). Egypt's Failed Transition. *Journal of Democracy*, s. 45.

Egypten. (den 18 November 2014). Hämtat från Globalis:

<http://www.globalis.se/Laender/Egypten> den 23 Maj 2017

Herrold, C. E. (2016). *NGO Policy in Pre- and Post-Mubarak Egypt: Effects on NGOs' Roles in Democracy*. Berlin: De Gruyter.

Pariona, A. (den 17 Mars 2017). *Presidents Of Egypt Through History*. Hämtat från World Atlas: <http://www.worldatlas.com/articles/presidents-of-egypt-through-history.html> den 23 Maj 2017

Stepan, A., & Linz, J. (April 2013). Democratization Theory and the "Arab Spring". *Journal of Democracy*, ss. 15-30.

